

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
Факультет **факультету економіки та менеджменту**

Кафедра **українознавства та філософії**

назва факультету

назва кафедри

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету економіки та менеджменту

Ціх Г.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

« » 2021 р

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ

(назва дисципліни)

Галузь знань **18 «Виробництво та технології»**

(шифр і назва галузі знань)

Рівень вищої освіти **Магістр**

(назва)

Спеціальність **181 «Харчові технології»**

(назва)

Освітня програма **ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«ХАРЧОВІ ТЕХНОЛОГІЇ»
Другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю
181 ХАРЧОВІ ТЕХНОЛОГІЇ**

(шифр і назва)

Спеціалізація _____
(назва)

Вид дисципліни **Обов'язкова**

(обов'язкова / вибіркова)

Тернопіль
2021

Робоча програма з дисципліни «Етика професійної діяльності та основи педагогіки»

(назва навчальної дисципліни)

для студентів галузі знань 18 «Виробництво та технології».

спеціальності 181 «Харчові технології»;

Розробники: канд. пед. наук, доцент Шостаківська Н.М.

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри: Українознавства та філософії

(назва кафедри)

Протокол від №__ від «__» 2021 року

Завідувач кафедри:

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією факультету економіки та менеджменту
протокол від №__ від «__» 2021 року

Голова

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Робоча програма погоджена з випусковою кафедрою Харчової біотехнології і хімії

(назва кафедри)

Протокол №__ від «__» 2021 року

Завідувач кафедри:

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Робоча програма переглянута та перезатверджена на засіданні кафедри

(назва кафедри)

Протокол №__ від «__» 2021 року

Завідувач кафедри

(підпис)

(прізвище та ініціали)

1. Структура навчальної дисципліни

1. Структура навчальної дисципліни

Показник	Всього годин
	Денна форма навчання
Кількість кредитів/годин	4,0/120
Аудиторні заняття, год.	28
Самостійна робота, год.	78
Аудиторні заняття:	
- лекції, год.	28
- лабораторні заняття, год.	–
- практичні заняття, год.	14
- семінарські заняття, год.	–
Самостійна робота:	
підготовка до лекцій, лабораторних, практичних занять	78
опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції	–
виконання контрольних завдань	–
виконання індивідуальних завдань	–
виконання курсових проектів (робіт)	–
підготовка та складання заліків, екзаменів, контрольних робіт, рефератів, есе, тестування	–
Екзамен	–
Залік	+

Частка годин самостійної роботи студента:
денна форма навчання – 65%;

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Сучасний етап розвитку етичної науки пов'язаний з питаннями, від характеру вирішення яких багато в чому залежить становище людини у світі.

У кожній професії є свої моральні проблеми. Але серед інших професій вирізняється певна група таких, де вони виникають частіше та потребують особливої уваги. Етика професійної діяльності має значення, насамперед, для професій, об'єктом яких є людина. Там, де представники певної професії, в силу її специфіки, перебувають в постійному або навіть безперервному спілкуванні з іншими людьми, існують специфічні моральні кодекси людей цих професій і спеціальностей.

Етика професійної діяльності поширюється на ті соціальні групи, до яких висуваються найбільш високі моральні вимоги. Як система норм професійна етика – це система норм, що вивчає поведінку спеціаліста у службовій ситуації, норм, які відповідають існуючим законам та відомчим нормативним документам, професійним знанням, стосункам у колективі, глибокому усвідомленню моральної відповідальності за виконання професійних обов'язків.

2.1. Метою дисципліни «Етика професійної діяльності та основи педагогіки» є володіння студентами теоретичними знаннями та набуття практичних навичок дотримання професійних етичних принципів та норм майбутньої професії, педагогіки вищої школи, сутності та закономірностей педагогічного процесу, основних підходів у навчанні й вихованні майбутніх фахівців.

2.2. ЗАВДАННЯ:

- вивчення структури та змісту етики професійної діяльності;
- засвоєння теоретичних основ застосування фундаментальних принципів та концептуальних основ професійної етики працівників;

- набуття практичних навичок використання етичних норм в професійній діяльності.
- формування у студентів системи знань про цілісний педагогічний процес у вищому навчальному закладі;
- розвиток умінь аналізу й оцінки досягнень сучасної педагогічної науки, вітчизняного і зарубіжного досвіду;
- розвиток потреби у самовдосконаленні особистості педагогічної діяльності;
- сприяння розвитку здібностей самостійно набувати нові знання, оволодівати способами діяльності, користуватися набутими знаннями, здійснювати самооцінку;
- розвиток критичного мислення.

У результаті вивчення курсу студенти повинні:

2.3. ЗНАТИ:

- наукові та методологічні основи професійного спілкування;
- причини та психологічні основи попередження та вирішення конфліктів у професійній діяльності;
- норми професійної етики та можливі шляхи (способи) вирішення моральних конфліктних ситуацій у професійній діяльності;
- основні поняття та категорії етики та ділового спілкування;
- основні завдання, категорії педагогіки вищої школи, сучасні методологічні підходи у педагогіці вищої школи;
- історичні етапи в розвитку вищої освіти за кордоном і в Україні, тенденції розвитку вищої освіти в сучасній Україні відповідно до вимог Болонського процесу, зміст документів, які регламентують організацію вищої освіти в Україні;
- принципи, зміст, методи та організаційні форми навчально-виховної діяльності зі студентами;
- основи професійної діяльності викладача вищої школи, шляхи формування педагогічної майстерності.

2.4. ВМІТИ:

- аналізувати конкретні моральні ситуації у контексті вищих моральних цінностей;
- дотримуватися правил ввічливості та культури поведінки у професійній діяльності;
- правильно організовувати спілкування з колегами;
- діагностувати причини конфлікту, виробляти та застосовувати стратегії поведінки у ході конфліктної поведінки, використовувати різні методи та способи запобігання та конструктивного вирішення конфліктів;
- застосовувати методи та засоби пізнання для інтелектуального розвитку, підвищення культурного рівня, професійної компетенції;
- досліджувати стан розвитку особистості студента та академічної групи з використанням сучасних науково-дослідницьких методів;
- організовувати педагогічну взаємодію зі студентами на основі врахування їх психологічних особливостей та індивідуальних потреб, оптимально поєднувати різноманітні методи й форми навчально-виховної роботи, створювати сприятливий соціально-психологічний клімат у студентській групі;
- забезпечувати педагогічне керівництво науково-дослідною й навчально-дослідницькою діяльністю, виробничою та педагогічною практикою студентів; організувати виховну роботу куратора академічної групи, забезпечувати педагогічний супровід процес самовиховання майбутніх фахівців.

2.5. ВОЛОДІТИ:

- понятійним апаратом професійного спілкування;
- навичками поведінки у службовому колективі та спілкування з громадянами відповідно до норм службового та загального етикету;
- навичками оцінювання своїх навиків та вчинків оточуючих з точки зору норм етики та моралі;
- коректною поведінкою у сфері професійного та міжособистісного спілкування;
- етичною культурою діалогу і полеміки;

– володіти різними стилями педагогічного спілкування, складовими вербальної та невербальної поведінки з метою встановлення ефективної комунікації у професійній діяльності;

– використовувати прийоми емоційно-вольового впливу, психологічної підтримки, асертивні техніки спілкування.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у магістрів:

Загальних компетентностей (**ЗК**):

ЗК 4. Здатність діяти соціально, відповідально та свідомо;

Спеціальних (фахові, предметні) компетентностей (**СК**):

СК 7. Здатність застосовувати основи педагогіки і психології в освітньому процесі у закладах вищої, фахової перед вищої та професійно-технічної освіти;

У результаті вивчення дисципліни повинні бути забезпечені обов'язкові програмні результати навчання (**РН**):

РН 12. Вміти планувати викладати спеціальні дисципліни у закладах вищої, фахової перед вищої та професійно-технічної освіти;

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Лекційні заняття

Номер з/п	Тема та короткий зміст	Кількість годин ДФН
1	Тема № 1: Професійна етика в системі прикладного етичного знання. Особливості та завдання професійної етики у ВНЗ.	2
2	Тема № 2: Спілкування як науково-практична проблема	2
3	Тема № 3: Моральні передумови ділового спілкування в професійній діяльності.	2
4	Тема № 4: Професійна культура спілкування та діловий етикет.	2
5	Тема № 5: Взаємодія та взаєморозуміння в контексті культури ділового спілкування.	2
6	Тема № 6: Мова як спосіб спілкування. Вербальні та невербальні засоби спілкування та мовленнєвий етикет.	2
7	Тема № 7: Бесіда – як форма ділового спілкування. Колективне обговорення ділових проблем.	2
8	Тема № 8: Конфлікти та шляхи їх попередження та розв'язання. Шляхи розвитку культури спілкування.	2
9	Тема № 9: Педагогіка вищої школи як наука. Її предмет та завдання.	2
10	Тема № 10: Методологічні основи педагогіки вищої школи.	2
11	Тема № 11: Загальна характеристика педагогічного процесу у ВНЗ.	2
12	Тема № 12: Дидактичні основи процесу навчання у вищому навчальному закладі.	2
13	Тема № 13: Технічні засоби навчання у вищому навчальному закладі.	2
14	Тема № 14: Організація і планування спеціальних дисципліни у закладах вищої, фахової перед вищої та професійно-технічної освіти.	2
ВСЬОГО		28

3.2. Практичні (семінарські, лабораторні) заняття

Номер з/п	Тема заняття	Кількість годин ДФН
1	<u>Тема № 1: Професійна етика в системі прикладного етичного знання. Особливості та завдання професійної етики у ВНЗ.</u> Професійна етика як спосіб регуляції поведінки в конкретних видах професійної діяльності. Загальні принципи професійної етики: професійний обов'язок і особлива форма відповідальності, професійна солідарність та корпоративність. Приватні принципи професійної етики. Специфіка й різновиди професійної етики.	1
2	<u>Тема № 2: Спілкування як науково-практична проблема.</u> Етика і культура спілкування в пам'ятках історії та літератури. Початок формування в Україні наукової думки про спілкування. Дослідження етики і культури спілкування на сучасному етапі. Напрямки вивчення культури спілкування та етики спілкування в Україні.	1
3	<u>Тема № 3: Моральні передумови ділового спілкування в професійній діяльності.</u> Моральна культура як етична основа спілкування. Моральна культура спілкування та її рівні. Моральні цінності як основа гуманістичного спілкування. Моральні норми та принципи, їх значення для досягнення високого рівня культури спілкування. Прояв гуманістичних комунікативних установок у спілкуванні.	1
4	<u>Тема № 4: Професійна культура спілкування та діловий етикет.</u> Професійна культура та мораль. Етикет як сукупність правил поведінки людини. Моральні основи етикету. Особливості ділового етикету. Норми поведінки керівника. Етика та етикет у взаєминах з клієнтами та партнерами по бізнесу. Етикет у взаєминах з діловими партнерами іноземцями.	1
5	<u>Тема № 5: Взаємодія та взаєморозуміння в контексті культури ділового спілкування.</u> Спілкування як одна з нагальних потреб людини. Структура та функції спілкування. Види та рівні спілкування. Визначення взаємодії. Спільна діяльність і вплив на неї етичних норм і правил. Мораль і особистісний вплив. Бар'єри на шляху до взаєморозуміння, зокрема моралі. Механізми взаєморозуміння, роль етики в їх застосуванні.	1
6	<u>Тема № 6: Мова як спосіб спілкування. Вербальні та невербальні засоби спілкування та мовленнєвий етикет.</u> Мова – необхідна умова спілкування народу та його культури. Мова і мовленнєве спілкування. Функції мови у спілкуванні. Значення мовленнєвого спілкування або вербальна комунікація. Культура слухання та говоріння. Поняття про невербальну комунікацію. Класифікація невербальних засобів спілкування та етикет ділового спілкування.	1
7	<u>Тема № 7: Бесіда – як форма ділового спілкування. Колективне обговорення ділових проблем.</u> Функції та види бесіди. Правила етикету яких необхідно дотримуватися під час бесіди з клієнтами. Індивідуальні бесіди керівника з підлеглими. Обговорення проблеми, прийняття рішення і	1

	вихід із конфлікту. Бесіда виховного характеру. Форми колективного обговорення проблем. Переговори. Наради. Дискусія. Застосування під час бесіди методу «Мозковий штурм».	
8	<u>Тема № 8: Конфлікти та шляхи їх попередження та розв'язання.</u> <u>Шляхи розвитку культури спілкування.</u> Визначення конфлікту. Конфліктні ситуації. Класифікація конфліктів. Форми готовності до виходу з конфлікту. Структурні методи розв'язання конфліктів. Самостійне розв'язання конфліктів. Від діагностики і корекції до гармонії у спілкуванні. 3 шляхи розвитку культури спілкування.	1
9	<u>Тема № 9: Педагогіка вищої школи як наука. Її предмет та завдання.</u> Предмет, функції та завдання педагогіки вищої школи. Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками Упродовж попередніх десятиліть педагогіка вищої школи як наука розвивалася надто повільно. Предмет і структура методології педагогіки вищої школи. Характеристика основних категорій педагогіки вищої школи.	1
10	<u>Тема № 10: Методологічні основи педагогіки вищої школи.</u> Предмет і структура методології педагогіки вищої школи. Характеристика основних категорій педагогіки вищої школи. Вища школа в XVI – XVIII століттях. Вплив педагогічної думки на розвиток вищої школи. Розвиток вищої школи та педагогічної думки в Україні в XIX – на початку XX століття. Вплив педагогічної думки на розвиток вищої школи. Розвиток вищої школи та педагогічної думки в Україні (1917–1991 роки). Розвиток вищої школи в Україні на сучасному етапі (1991 р. – сьогодні).	1
11	<u>Тема № 11: Загальна характеристика педагогічного процесу у ВНЗ.</u> Поняття і структура педагогічного процесу. Основні завдання педагогічного процесу у ВНЗ. Закономірності і принципи педагогічного процесу. Основні етапи педагогічного процесу.	1
12	<u>Тема № 12: Дидактичні основи процесу навчання у вищому навчальному закладі.</u> Основні поняття й категорії дидактики вищої школи. Закономірності та принципи процесу навчання у ВНЗ. Моделі освіти. Зміст освіти у вищій школі. Методи та форми організації навчального процесу у вищій школі. Сучасні технології навчання у ВНЗ.	1
13	<u>Тема № 13: Технічні засоби навчання у вищому навчальному закладі.</u> Поняття, функції і види засобів навчання. Особливості використання технічних засобів у навчальному процесі у вищій школі. Підвищення ефективності навчального процесу у ВНЗ шляхом застосування технологій електронного навчання та мультимедійних технологій.	1
14	<u>Тема № 14: Організація і планування спеціальних дисципліни у закладах вищої, фахової перед вищої та професійно-технічної освіти.</u> Правові основи діяльності науково-педагогічних працівників вищої школи. Основними посадами науково-педагогічних працівників ВНЗ. Права науково-педагогічних працівників Науково-педагогічні працівники ВНЗ. Сучасні психолого-педагогічні вимоги до викладача (вчителя) вищої, перед вищої та професійно-технічної освіти. Поняття педагогічної майстерності. Сутність педагогічного професіоналізму	1
ВСЬОГО		14

3.3. Самостійна робота

№ з/п	Найменування робіт	Кількість годин
		ДФН
1	Підготовка до практичної роботи №1. Опрацювання лекційного матеріалу за темою 1.	5
2	Підготовка до практичної роботи №2. Опрацювання лекційного матеріалу за темою 2.	5
3	Підготовка до практичної роботи №3. Опрацювання лекційного матеріалу за темою 3.	5
4	Підготовка до практичної роботи №4. Опрацювання лекційного матеріалу за темою 4.	5
5	Підготовка до практичної роботи №5. Опрацювання лекційного матеріалу за темою 5.	5
6	Підготовка до практичної роботи №6. Опрацювання лекційного матеріалу за темою 6.	5
7	Підготовка до практичних робіт №7. Опрацювання лекційного матеріалу за темою 7.	5
8	Підготовка до практичних робіт №8. Опрацювання лекційного матеріалу за темою 8.	5
9	Підготовка до тестового опитування по М1.	4
10	Підготовка до практичних робіт №9. Опрацювання лекційного матеріалу за темою 9.	5
11	Підготовка до практичних робіт №10. Опрацювання лекційного матеріалу за темою 10.	5
12	Підготовка до практичних робіт №11. Опрацювання лекційного матеріалу за темою 11.	5
13	Підготовка до практичних робіт №12. Опрацювання лекційного матеріалу за темою 12.	5
14	Підготовка до практичних робіт №13. Опрацювання лекційного матеріалу за темою 13.	5
15	Підготовка до практичних робіт №14. Опрацювання лекційного матеріалу за темою 14.	5
16	Підготовка до тестового опитування по М2.	4
Всього		78

4. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час викладання дисципліни використовуються такі методи навчання:

- в аспекті передачі і сприйняття навчальної інформації: словесні (лекція), наочні (ілюстрація, демонстрація), практичні (лабораторні роботи, реферати);
- в аспекті логічності, мислення: пояснювально-ілюстративні, проблемного викладу, частково-пошукові, дослідницькі;
- в аспекті керування навчанням: навчальна робота під керівництвом викладача; самостійна робота;
- в аспекті діяльності в колективі: методи стимулювання і мотивації обов'язку і відповідальності в навчанні (роз'яснення мети навчального предмета, вимоги до вивчення предмета), методи активізації: метод активного програмного навчання;
- в аспекті самостійної діяльності: навчальний модуль: структурно-логічні схеми, вибіркові тести і задачі аналітичного та графічного змісту,
- в аспекті контролю: методи контролю та самоконтролю: методи усного контролю; методи письмового контролю та самоконтролю; методи лабораторно-практичного контролю і методи лабораторно-практичного самоконтролю.

5. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

В організації освітнього процесу застосовується поточний і підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, він має на меті перевірку рівня підготовленості студентів з певних розділів (тем) навчальної програми і виконання конкретних завдань. Поточний контроль (тестування) проводиться та оцінюється за питаннями, які винесені на лекційні заняття, самостійну роботу, практичні завдання.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання студентів.

Студентам, які бажають отримати більш високу оцінку за шкалою ECTS, надається можливість проведення повторного або додаткового контролю з окремих змістових модулів або підсумкового контролю до початку екзаменаційної сесії.

Поточне тестування та самостійна робота														Підсумковий контроль	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3			Змістовий модуль 4					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	залік	100
Тестування в системі Atutor							Тестування в системі Atutor								

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Шостаківська Н.М. Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи студентів усіх форм навчання «Етика професійної діяльності та основи педагогіки». [Текст] / Шостаківська Н.М. – Тернопіль: Вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2021. – 53 с.
2. Шостаківська Н.М. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Етика професійної діяльності та основи педагогіки». [Текст] / Шостаківська Н.М. – Тернопіль: Вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2021. – 275 с.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

БАЗОВА

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої школи. Курс лекцій: модульне навчання / Андреев В. И. Педагогіка высшей школы. Инновационно-прогностический курс : учеб. пособ. / В. И. Андреев. – Казань : Центр инновационных технологий, 2008. – 500 с.
2. Болубаш Я. Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти / Я. Я. Болубаш. – К., 1997. – 63 с.
3. Волкова Н. П. Педагогіка : посіб. для студ. вищих навч. закладів / Н. П. Волкова. – К. : Академія, 2001. – 576 с.
4. Зайченко І. В. Педагогіка / І. В. Зайченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/17000308/pedagogika/pedagogika_-_zaychenko_ib. 61 6. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2984-14>.
5. Коменський Я. А. Велика дидактика / Я. А. Коменський. – К. : Рад. шк., 1940. – 248 с.
6. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський. – К. : Знання, 2005. – 486 с.
7. Медвідь Л. А. Історія національної освіти і педагогічної думки в Україні : навч. посіб. / Л. А. Медвідь. – К. : Вікар, 2003. – 335 с.
8. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи / [Електронний ресурс] / В. Л. Ортинський. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/12281128/pedagogika/osvitniy_svitoviy_prostir
9. Січкаренко Г. Г. Трансформації вищої освіти в незалежній Україні : моногр. / Г. Г. Січкаренко. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2009. – 362 с.
10. Фіцула М. М. Педагогіка / М. М. Фіцула [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/1613030534943/pedagogika/pedagogika_-_fitsula_mm.

ДОПОМІЖНА

1. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / М. М. Фіцула. – К. : «Академвидав», 2006. – 352 с.
2. Любар О. О. Історія української педагогіки / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко. – К., 1999. – 356 с.
3. Підласий І. П. Практична педагогіка або три технології / І. П. Підласий. – К. : Слово, 2004. – 616 с.
4. Зайченко І. В. Педагогіка / І. В. Зайченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/17000308/pedagogika/pedagogika_-_zaychenko_ib. 61 6. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2984-14>.
5. Вишневський О. І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки : навч. посіб. / О. І. Вишневський. – К. : Знання, 2008. – 566 с.
6. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : підр. за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / С. С.

8. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. http://pidruchniki.com/70107/pedagogika/pedagogika_vischoyi_shkoli -. М.М. Фіцула «Педагогіка вищої школи».
2. <http://distance.dnu.dp.ua/ukr/nmmateriali/documents/pedagogikavsh.pdf> - В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ: теорія, практика, історія Навчальний посібник.
3. http://npu.edu.ua/e-book/book/html/D/ispu_kiovist_Ficyla_Pedagogika_VSh/310.html - **Педагогіка вищої школи як наука**